

[Viggo Starcke.]

tion fra den fjendtlige besættelsesmagts side.

En rent principiel bemærkning vil jeg gerne lige gøre til den højtærede justitsminister. Det er med hensyn til selve overskrifterne i det 12. og 13. kapitel. 12. kapitel hedder „forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed“, og jeg vil gerne spørge den højtærede justitsminister, om det ikke ville være værdifuldt at erstatte ordet „statens“ med f. eks. „rigets“, fordi det, det her drejer sig om, jo er rigsområdet og det deri levende folk og samfund og ikke så meget staten i betydningen de administrative organer indenfor folket og samfundet. Nu bruger man jo i det danske sprog ordet „staten“ både i betydningen riget og de egentlige statsorganer, men jeg tror alligevel, at det er uheldigt i denne overskrift at bruge ordet „staten“. Det vil være mere naturligt at bruge det i overskriften til 13. kapitel.

Det spørgsmål, som sætter sindene mest i bevægelse, er vel spørgsmålet om dødsstraf, når der hersker krig eller besættelse eller truende udsigt dertil. Det kan jo ikke skjules, at der i den danske befolkning, og måske også indenfor de forskellige partier, hersker meget delte meninger om dødsstraffen. Derimod er der vistnok absolut enighed om ønskeligheden af, at udviklingen kommer til at gå sådan, at man kan komme bort fra dødsstraf. For mange religiøse mennesker gælder vistnok, at selve affattelsen af det femte bud har en vis indflydelse på deres stilling til dødsstraffen. I de fleste danske bibeloversættelser formuleres det femte bud sådan: Du må ikke slå ihjel, og hvis budet skal tages i denne betydning, må det opfattes som et forbud mod dødsstraf. Der er for mig ingen tvivl om, at det i vore danske bibeloversættelser her drejer sig om en forkert oversættelse. Meningen kan næppe være: Du må ikke slå ihjel. Meningen er sikkert: Du må ikke begå mord, hvilket er noget andet. Jeg slutter det deraf, at på samme side i Mosebogen, hvor det femte bud nævnes, opremses der en række forseelser, og der står, at hvis den og den begår det og det, da skal han slås ihjel. Det synes at indicere, at det femte bud må oversættes: Du må ikke begå mord. Udfra hele tidens betragtning har der i hvert fald ikke været tænkt på krig.

Nu er den oprindelige retshåndhævelse i et samfund jo selvtægt, og hvis ikke statsmagtens reaktionsmåde tilfredsstiller befolkningens trang til en reaktion, risikerer man, at selvtægt igen kommer frem. Et af hovedmotiverne til, at man udformede

straffelovstillægget, var vel, at man ville undgå, at befolkningen tog retshåndhævelsen i sin egen hånd, og det har jo efter almindelig opfattelse sparet mange menneskeliv. Hvis befolkningen selv skulle have reageret af, ville der utvivlsomt have fundet adskilligt flere henrettelser sted, og der ville sandsynligvis ved samme lejlighed være gået adskillige kreditorer og uvenner med i løbet. Jeg tror derfor, det er rigtigt, at der i en lov som denne findes bestemmelser om dødsstraf, når de begrænses til krigstilstand, besættelsestilstand eller den umiddelbare inkubationstilstand, før en krig eller besættelse indtræder. Jeg synes, at denne bestemmelse om dødsstraf må opfattes som et overskueligt vartegn, en advarsel om, at her er noget, som man under ingen omstændigheder må gøre sig skyldig i.

Der hersker uoverensstemmelse mellem mange mennesker om, hvorvidt dødsstraf er en særlig streng straf. Jeg har aldrig rigtig kunnet indse, at en livsvarig fængselsstraf egentlig skulle være en mildere straf end dødsstraf, og jeg tror, at mange mennesker vil foretrække en ende med forskrækkelse fremfor en forskrækkelse uden ende, og det gælder både de domfældte og deres pårørende. Ulempen ved dødsstraffen er, at den er uoprettelig, og at den domfældte forbryder derigennem afskæres fra at kunne give nogen genoprettelse til den forurettede udfra tanken om den ækvivalente kompensation, hvorefter forbryderen gennem arbejde i fremtiden såvidt muligt skal genoprette, hvad han har ødelagt dels overfor enkeltperson og dels overfor samfundet. Såvidt jeg ved er den tanke først fremført af Durkheim, senere af den danske retslærde dr. Severin Christensen.

Endelig er der spørgsmålet om dødsstraffens præventive virkninger, hvorvidt den virker afskrækkende. Juristerne er her uenige, i hvert tilfælde hvor det drejer sig om de almindelige affektforbrydelser, men statsfarlige forbrydelser foretages vel sjældent i affekt, men efter relativ moden overvejelse, og når det faktisk er sådan, at andre straffereformer formodes at kunne virke præventivt, kan man vel ikke med rimelighed sige, at dødsstraf ikke skulle kunne have præventiv virkning.

Der har fra forskellig side været peget på en række vanskeligheder. Der kan nævnes det forhold, som kan komme til at foreligge under en besættelse med vold fra en fremmed magts side, at den danske regering eller danske embedsinstitutioner f. eks. opfordrer befolkningen til angivelse af patriotiske sabotører. Det er et af disse